

The Academic Leadership of School Administrators Affecting the Learning Organization in the 21st Century under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office

Pornkamol Kaewradchoung¹, Prompilai Buasuwan² and Suchada Nanthachai³

^{1,2,3} Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

¹ E-mail: pornkamol.ka@ku.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-9380-8143>

² Corresponding author: E-mail: feduplb@ku.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1119-6083>

³ E-mail: feduypnc@ku.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0359-8959>

Received 22/01/2025

Revised 10/02/2025

Accepted 15/03/2025

Abstract

Background and Aims: The researcher is interested in studying the academic leadership of school administrators affecting the learning organization in the 21st century under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. This research aims to: 1) study the academic leadership of school administrators under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. 2) Study the learning organization of schools in the 21st century under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. 3) Study the academic leadership of school administrators affecting the learning organization in the 21st century under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office.

Methodology: The research population comprises 389 administrators and teachers under the Office of the Secondary Educational Service Area, Nonthaburi, during the academic year 2024. The research instrument used is a 5-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.988. The data will be analyzed by calculating the mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), Pearson's product-moment correlation coefficient (r), and Stepwise Multiple Regression Analysis.

Results: The results of this study showed that the academic leadership of school administrators and the learning organization of schools in the 21st century were overall at a high level. The academic leadership of school administrators affecting the learning organization in the 21st century at 0.01 level of significance there are four aspects: 1) vision, mission, and goals 2) curriculum development and teaching and learning management 3) promotion of the professional development of teachers and personnel and 4) supervision, monitoring, and evaluation of teaching and learning management.

Conclusion: The aspect of academic leadership of school administrators affecting the learning organization in the 21st century under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office is supervision, monitoring, and evaluation of teaching and learning management, with a regression coefficient equal to 0.3993.

Keywords: Academic Leadership of School Administrators; The Learning Organization of Schools in the 21st Century

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

พรกมล แก้วรัตช่วง¹, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ² และสุชาติ นันทะไชย³

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 2) ศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย: ประชากรการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 389 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.988 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน

ผลการวิจัย: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และ 4) ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน

สรุปผล: ด้านของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรีได้ดีที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.3993

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; องค์กรแห่งการเรียนรู้; ศตวรรษที่ 21

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหาร ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมงานทางด้านวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น การบริหารงานวิชาการนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่าเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา เพราะงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การจัดแหล่งการเรียนรู้ การปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาครูให้ก้าวหน้า

วิทยาการทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ การจัดการสิ่งเหล่านี้ให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางการศึกษา เพราะผู้นำทางการศึกษาจะบริหารจัดการองค์การทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (อัศนีย์ สุกิจใจ, 2560)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นการบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถของบุคคล เพราะผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้นจะสามารถนำหรือจูงใจบุคคลอื่นให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมมาพัฒนาความเป็นเลิศทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยแนวทางสำหรับการพัฒนาความเป็นเลิศของสถานศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานศึกษา การเตรียมสื่อที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามการสอนของครู การเป็นผู้อำนวยการหรือคอยประสานงานภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากร (Wildy and Dimmock, 1993)

องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Marquardt (2002) เป็นการพัฒนาในเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบ คือ การเรียนรู้ องค์การ คน ความรู้ และเทคโนโลยี นำมาประสานเข้าด้วยกัน เป็นการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นองค์รวม (System Thinking) โดยเสนอผ่านกรอบแนวคิด 5 ด้าน คือ 1) พลวัตในการเรียนรู้ 2) การปฏิรูปองค์การ 3) การเอื้ออำนาจให้แก่บุคลากร 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ให้สำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยการเรียนรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พยายามพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มี คุณสมบัติของภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม มุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาองค์การให้มีความเป็นเลิศทางด้านการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งของผู้อำนวยการสถานศึกษาไว้ว่า ต้องผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการและการส่งเสริมให้ครูบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของชาติและหลักการจัดการเรียนรู้ สามารถบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา สามารถส่งเสริมให้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากที่กล่าวมาข้างต้น การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ

ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมถึงเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในการบริหารจัดการเรื่องต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้แก่ครูและบุคลากร อีกทั้งยังเป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นให้ครูและบุคลากรเกิดการพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้และทักษะมาพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

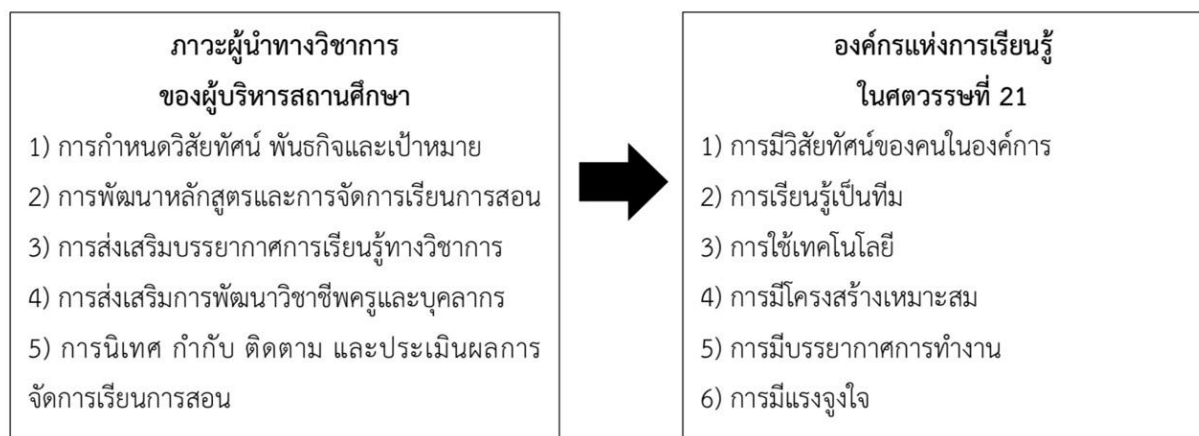
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพราะแสดงถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนสถานศึกษาจนนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะสามารถพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ดี และสามารถกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ Hallinger & Murphy (1985) ได้เสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน และ 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ว่ามี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดภารกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

นอกจากนี้ Cunningham and Cordeiro (2009) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการว่า เป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ 4) การพัฒนาครู และ 5) การประเมินผล จากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย 2) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ 4) การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และ 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Marquardt (2002) เป็นการพัฒนาในเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบ คือ การเรียนรู้ องค์การ คน ความรู้ และเทคโนโลยี นำมาประสานเข้าด้วยกัน เป็นการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นองค์รวม (System Thinking) โดยเสนอผ่านกรอบแนวคิด 5 ด้าน คือ 1) พลวัตในการเรียนรู้ 2) การปฏิรูปองค์การ 3) การเอื้ออำนาจให้แก่บุคลากร 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ให้สำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยการเรียนรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ โดยนำเสนอองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยผลักดันและสนับสนุนให้องค์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การคิดเชิงระบบ (System Thinking) 2) ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล (Personal Mastery) 3) รูปแบบความคิด (Mental Model) 4) วิสัยทัศน์ร่วม (Building Shared Vision) และ 5) การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)

นอกจากนี้แนวคิดของ Michael (1996) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 5 ด้านที่จะเปลี่ยนองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ของปัจเจกบุคคล 2) การสร้างองค์ความรู้ 3) เทคโนโลยี 4) การบริหารองค์การ และ 5) การเรียนรู้ร่วมกัน จากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของคนในองค์การ 2) การเรียนรู้เป็นทีม 3) การใช้เทคโนโลยี 4) การมีโครงสร้างที่เหมาะสม 5) การมีบรรยากาศการทำงาน 6) การมีแรงจูงใจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 1,915 คน กำหนดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน

(Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 คนจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา และกำหนดผู้ให้ข้อมูลในแต่ละระดับโดยการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารวารสาร วิทยุแนวคิด หลักการ ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และรวบรวมแนวคิดทฤษฎี ข้อมูลต่าง ๆ มาสร้างเป็นแบบสอบถาม นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยทำการหาค่าความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม IOC (Item -Objective Congruence Index) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ประเมินข้อคำถามในแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดในแต่ละด้านและตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษาหรือไม่ หลังจากผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินแบบสอบถามแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการหาค่า IOC ของแต่ละข้อคำถามโดยข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีคุณภาพและสามารถนำมาทดลองใช้ได้ ส่วนข้อคำถามใดที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ก็นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตามเกณฑ์

$$\text{โดยใช้สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ไปตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) ของแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.988 มีค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.975 และมีค่าความเชื่อมั่นของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ 0.978 จากนั้นจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำมาดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 389 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครูผู้สอน จำนวน 379 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี และวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ว่ามีตัวแปรด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใดบ้างที่พยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	(n = 389)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X_1)	4.39	0.614	มาก	1
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X_2)	4.36	0.596	มาก	2
3	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ (X_3)	4.35	0.603	มาก	3
4	ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_4)	4.34	0.592	มาก	4
5	ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การเรียนการสอน (X_5)	4.33	0.593	มาก	5
โดยรวม		4.35	0.563	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X_1) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X_2) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ (X_3) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_4) อยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การเรียนการสอน (X_5) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

2. ผลการวิเคราะห์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Y)	(n = 389)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของคนในองค์กร (Y_1)	4.37	0.588	มาก	3
2	ด้านการเรียนรู้เป็นทีม (Y_2)	4.37	0.603	มาก	3
3	ด้านการใช้เทคโนโลยี (Y_3)	4.39	0.602	มาก	1
4	ด้านการมีโครงสร้างที่เหมาะสม (Y_4)	4.36	0.597	มาก	5
5	ด้านการมีบรรยากาศการทำงาน (Y_5)	4.38	0.605	มาก	2
6	ด้านการมีแรงจูงใจ (Y_6)	4.34	0.615	มาก	6
โดยรวม		4.37	0.566	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยี (Y_3) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีบรรยากาศการทำงาน (Y_5) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Y_1) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม (Y_2) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการมีโครงสร้างที่เหมาะสม (Y_4) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีแรงจูงใจ (Y_6) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	องค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวม (Y)	
	Pearson's Correlation	ระดับ ความสัมพันธ์
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X_1)	0.843**	สูง
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X_2)	0.862**	สูง
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ (X_3)	0.858**	สูง
4. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_4)	0.872**	สูง
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน (X_5)	0.897**	สูง
รวม (X)	0.924**	สูงมาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เป็นทางบวกกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ สูงมาก ($r=0.924$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน (X_5) มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ($r=0.897$) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X_1) มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด ($r=0.843$)

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอำนาจพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวม

N = 389

+

Predictor	Estimate (β)	SE	95% CL		t	p
			Lower	Upper		
Intercept	0.2998	0.0833			3.60	<.001
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X ₁)	0.1716	0.0385	0.0959	0.247	4.46	<.001**
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X ₂)	0.1487	0.0456	0.0590	0.238	3.26	0.001**
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ (X ₃)	0.0497	0.0476	-0.0438	0.143	1.05	0.296
4. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X ₄)	0.1662	0.0443	0.0791	0.253	3.75	<.001**
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน (X ₅)	0.3993	0.0425	0.3156	0.483	9.38	<.001**

Note: R² = 0.864, Adjusted R² = 0.863, F = 488

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมได้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X₁) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X₂) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X₄) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน (X₅)

ตัวแปรด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่พยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน (X₅) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X₁) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X₄) และด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X₂) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยสหสัมพันธ์ (β) เท่ากับ 0.3993, 0.1716, 0.1662 และ 0.1487 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ส่วนด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ (X₃) ไม่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีได้ เนื่องจากไม่พบอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะเห็นว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงใกล้เคียงกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน ตามลำดับ เนื่องจากปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์การทำงานที่หลากหลายจึงสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ กลยุทธ์ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านต่าง ๆ มีลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นหลัก คอยส่งเสริมและสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย โดยให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้ครูมีความตระหนักในการพัฒนานักเรียน แนวทางนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Bass (1990) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งเน้นความสามารถของผู้นำในการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสร้างแรงจูงใจให้ทีมงานร่วมมือกันบรรลุเป้าหมาย มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยังส่งเสริมให้ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตสื่อการเรียนรู้อีกสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนของครูให้ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัด ให้คำแนะนำแก่ครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลังจากการเข้าสังเกตการณ์สอนของครู แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger และ Murphy (1985) ที่มองว่าผู้นำทางวิชาการควรมีบทบาทในการกำกับดูแลและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร คุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพ มีการจัดทำแผนการพัฒนาวิชาชีพของครู ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาและแก้ปัญหาร่วมกันโดยใช้กระบวนการชุมชนทางวิชาชีพ (PLC) อย่างสม่ำเสมอเพื่อยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษาโดยมีการยกย่องชมเชยครูที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่นและยังจัดให้มีนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยพร บุญใบ (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการวัดผลและประเมินผลตามลำดับ รวมถึง ธนาตล สมบูรณ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

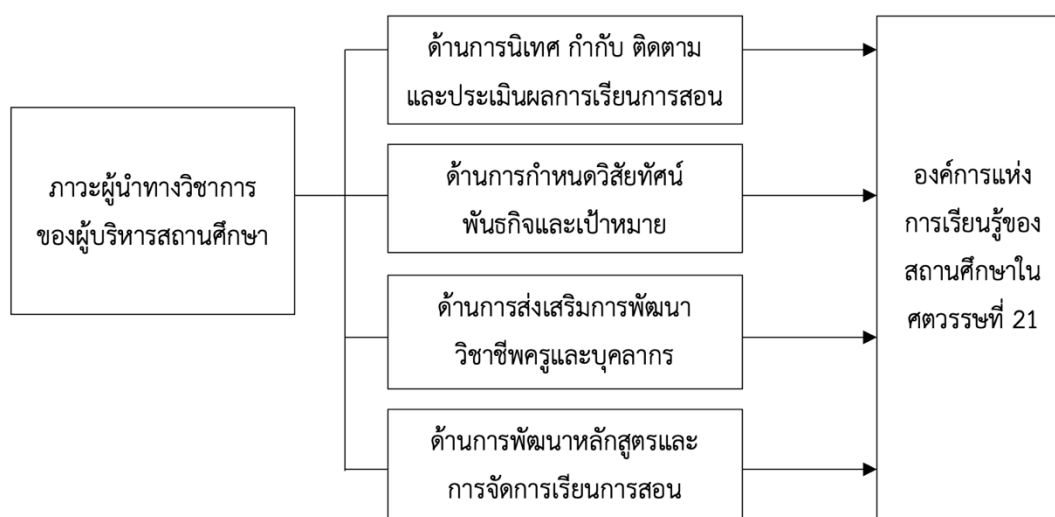
2. องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะเห็นว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงใกล้เคียงกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการมีบรรยากาศการทำงาน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของคนในองค์กร

ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการมีโครงสร้างที่เหมาะสม และด้านการมีแรงจูงใจ ตามลำดับ การได้ผลการวิจัยเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจาก ในปัจจุบันสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีสามารถพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ไปเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาและปรับตัวให้สถานศึกษาตอบสนองต่อความต้องการในศตวรรษที่ 21 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการองค์การ ทำให้องค์การแห่งการเรียนรู้สามารถปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน มีการจัดเก็บและจัดการข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และสนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในองค์กรแห่งการเรียนรู้ และผู้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี โดยส่งเสริมการไว้วางใจ การยอมรับนับถือ และความสามัคคีระหว่างครูและบุคลากร ทำให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน บรรยากาศการทำงานดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพตนเอง นอกจากนี้ในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจและเป้าหมายให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนเป็นหลัก รวมทั้งยังสนับสนุนให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้นำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาเผยแพร่ให้กับคณะครูด้วยกัน เกิดการเรียนรู้เป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำมาพัฒนาวัตรกรรมการสอน (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, 2567) สอดคล้องกับแนวคิดของ Argyris และ Schön (1978) ที่มองว่าการเรียนรู้เป็นทีมช่วยสร้างระบบการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและนำไปสู่การพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ขององค์กร นอกจากนี้สถานศึกษาได้กำหนดโครงสร้างที่เหมาะสมในสถานศึกษาในการเลือกบุคลากรให้ตรงกับความสามารถในตำแหน่งงาน และการผู้บริหารสถานศึกษากระจายอำนาจการบริหารงานไปยังครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานทำให้การบริหารจัดการองค์การมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรให้รู้สึกว่าเป็นคนสำคัญของหน่วยงานและให้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนเองในองค์การ จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการทำงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับฐิติ เรืองฤทธิ์ (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการมีแบบแผนความคิด และด้านการการรอบรู้แห่งตน ตามลำดับ รวมถึง สุริยา คาร์ ยันอินทร์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าอื่น คือ ระบบย่อยการเรียนรู้ รองลงมา คือ ระบบย่อยด้านเทคโนโลยี ระบบย่อยด้านบุคคล ระบบย่อยด้านความรู้และระบบย่อยด้านองค์การ ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X_1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X_2) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_4) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม

และประเมินผลการเรียนการสอน (X_5) ส่วนด้านที่พยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้ดีที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน (X_5) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (X_1) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_4) และด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X_2) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.3993, 0.1716, 0.1662 และ 0.1487 ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเรียงระดับตามค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากมากไปน้อย ดังนี้

ภาพที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มากค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย โดยให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้ครูมีความตระหนักรู้ในการพัฒนานักเรียน โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน ให้มากขึ้น เพราะการนิเทศและกำกับดูแลที่มีคุณภาพจะช่วยให้ครูและบุคลากรได้รับข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มากค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ

ด้านการใช้เทคโนโลยี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีแรงจูงใจ จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารองค์การ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีแรงจูงใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นในการสร้างแรงจูงใจให้กับครูและบุคลากรเพื่อให้เขารู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญขององค์การ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคูณภาพการทำงานและทำให้องค์การประสบความสำเร็จ

1.3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ควรพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

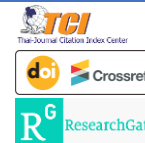
2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ ที่มีบริบทต่างกัน

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแตกต่างและครอบคลุมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์สำหรับนำมาใช้พัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติ เรืองฤทธิ์. (2560). *ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ชนาดล สมบูรณ์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทางผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 250-263.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2567). ทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตสำหรับผู้เรียนในโลกยุคใหม่ รวมพลังสร้างกรอบทักษะระบบนิเวศการเรียนรู้ และแนวทางการขับเคลื่อน. กรุงเทพฯ: วิช.
- สุริยาการ ยันอินทร์. (2564). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- อัศนีย์ สุกิจใจ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิจัยพุทธศาสตร์*, 3(1), 23-35.

- Argyris, C., & Schon, D. (1978). *Organizational learning: A theory of action perspective*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Bass, B. M. (1990). From Transactional to Transformational Leadership: Learning to Share the Vision. *Organizational Dynamics*, 18, 19-32. [http://dx.doi.org/10.1016/0090-2616\(90\)90061-S](http://dx.doi.org/10.1016/0090-2616(90)90061-S)
- Cunningham, W.G., & Cordeiro, P.A. (2009). *Educational leadership: a problem-based approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *Elementary School Journal*, 86(2), 217-247.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610
- Krug, S. (1992). Instructional leadership: A constructivist perspective. *Educational Administration Quarterly*, 28 (3), 430-443.
- Marquardt, S.R., & Stephen, R. (2002). Marquardt on the Golden Decagon and Human Facial Beauty. Interview by Dr. Gottlieb. *Journal of Clinical Orthodontics*, 36, 339-347.
- Michael, J. M. (1996). *Building the Learning Organization: A Systems Approach to Quantum Improvement and Global Success*. New York: McGraw-Hill.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: McGraw-Hill.
- Wildy, H., and Dimmock, C. (1993). Instructional leadership in Primary and Secondary Schools in Western Australia. *Journal of Educational Administration*. 31(2), 43-62.

